

Gáspár Andrea<sup>1</sup>

## MEZŐGAZDASÁGI EGYÉNI VÁLLALKOZÓK ADÓTERHÉNEK ALAKULÁSA MAGYARORSZÁGON (2000-2010)<sup>2</sup>

*A magyar mezőgazdasági termelés szervezeti, gazdálkodási formája igen sokszínű, tevékenységük mérete és szerkezete változatos, eredményességük változékony. Az Európai Unió tagállamainak többségétől is eltér az üzemsztruktúrája. A tanulmány idősorosan vizsgálja a mezőgazdasági egyéni vállalkozók adóterhének alakulását 2000 és 2010 között, kitérve az adóalanyok számának, átlagos adóterhelésének alakulására. 2000-ben 16 647 fő, míg 2010-ben 13 155 fő mezőgazdasági egyéni vállalkozó teljesített szja bevallást, közülük 2000-ben 43%, 2010-ben 52% volt nyereséget valló. A vizsgálat során statisztikai módszerekkel tártam fel összefüggéseket az adóterhek alakulása és a jogszabályi változások között. Az egyéni vállalkozók esetében a bevétel emelkedésének oka a minimálbér, a végrehajtott ellenőrzések száma és a kivethető szankciók mértékének növekedése volt. Az egy főre vetített költség az egyéni vállalkozóknál 82%-kal emelkedett a vizsgált időszakon belül. Elemzésemben az adóteher változását, a változást kiváltó tényezők közötti összefüggéseket, kapcsolatokat vizsgáltam.*

### **EVOLUTION OF LEVY OF PRIVATE AGRICULTURAL ENTREPRENEURS IN HUNGARY (2000-2010)**

*Nowadays the organization and farming methods of agricultural production in Hungary are very colorful, with a wide range of scales and structures, showing fluctuations in efficiency. Even their structure is different from the ones used by most member states of the European Union. The aim of this study is to examine the evolution of agricultural entrepreneurs' tax burden periodically between 2000-2010, including taxpayers' number and their average tax burden. The number of private agricultural entrepreneurs who filed an income tax return was 16,647 in 2000, respectively 13,155 in 2010. Out of this number 43% (in 2000) and 52% (in 2012) declared profit. Using statistical methods, in my analysis I revealed a relationship between the evolution of tax burdens and the changes in tax laws. In the case of private entrepreneurs the reason for growth of income was the increase of the minimum wage, the growing number of tax audits and the increase in the extent of possible sanctions. Per capita expenses for private entrepreneurs rose by 82% over the examined period. In my research I examined the change of tax burdens and the relationship between the factors causing the change.*

## BEVEZETÉS

A magyar mezőgazdasági üzemi szerkezet változatos képet mutat. Ma a magyar mezőgazdasági termelés szervezeti, gazdálkodási formája igen sokszínű, tevékenységük mérete és struktúrája változatos, eredményességük változékony. A gazdálkodó és egyéb szervezetek a társasági adó, a magánszemélyek, és az egyéni vállalkozók mezőgazdasági tevékenységének adózása a személyi jövedelemadó törvény hatálya alá tartozik. (Alvincz-Guba 2003)

<sup>1</sup> főiskolai adjunktus, Szolnoki Főiskola Közgazdasági, Pénzügyi és Menedzsment Tanszék,  
dr.gaspar.andrea@gmail.com

<sup>2</sup> Lektorálta: Dr. Lakatos Vilmos CSc, Szolnoki Főiskola Közgazdaságtan, Pénzügy és Menedzsment Tanszék vezetője, főiskolai tanár, lakatosv@szolf.hu

Több mint 20 éve már, hogy hatályba lépett a magánszemélyek jövedelemadójáról szóló törvény, mely először foglalkozott a mezőgazdasági termelésből származó jövedelemmel és annak adózásával. A törvény ekkor még nem volt önálló, a végrehajtásáról minisztertanácsi rendelet gondoskodott. Egyéni vállalkozó fogalma csak az egyéni vállalkozásról szóló törvény hatályba lépését követően (1990. április 1.) vált ismertté. (Ágóiné-Legenyei, 2010) Az akkor kidolgozott adórendszer ugyan figyelembe vette a mezőgazdasági sajátosságokat (Borszéki, 1991), de látható, hogy ennek mértéke nem elégséges. A versenysemlegeséget a mezőgazdaságon belül is érvényesíteni kellene, ami nem zárja ki a kisebb vállalkozások méretből fakadó hátrányainak adókedvezményekkel történő ellensúlyozását. Az adójogszabályok folyamatos változása, a 2011-től érvényes „egy kulcsos” adórendszer sem tekinthető szektor-semlegesnek, bár a mezőgazdasági termeléssel foglalkozók továbbra is a kedvezményezettek közé tartoznak. (Molnár et al., 2005; Horváth-Paragi, 2011).

Az adóztatás gazdasági hatásainak megítélése igen bonyolult feladat, mivel sokféle pénzügyi hatása érvényesül makro- és mikro szinten egyaránt. Ezek a hatások megegyeznek az adózás rendszerének céljával, de az egyes adónemek jellemzésekor a célok és hatások más hangsúlyt kapnak. Az adóztatás hatásai közül a következő kettőt emeltem ki (Földes, 2001), amelyek a későbbi számítások alapjául szolgálnak.

- a.) *Jövedelmi hatás.* Az adóztatás közvetlen hatása, mely a jövedelem-elvonásban nyilvánul meg. Fontos, hogy a jövedelem-elvonás milyen hatást gyakorol a különböző jövedelemmel rendelkező adózókra, milyen módon érinti a gazdaság eredményes működését ágazatonként, szakmánként, regionális egységenként. A közgazdasági elemzések az adóztatás rendkívül színes hatásait jelzik, s azt is mutatják, hogy az adóteher tényleges nagysága szoros összefüggésben van az adó mértékével.
- b.) *Korrekciós hatás.* Az adózási szabályoknak jelentős szerepe van egyes makrogazdasági célok szolgáltatásban, amit főképp a kedvezményi és mentességi feltételek, illetve támogatási szabályok döntésorientáló szerepén keresztül érvényesítenek. Ilyen makrogazdasági cél lehet a környezetkárosító tevékenységek visszaszorítása a környezetvédelmi adókkal, a vállalkozások K+F tevékenységének serkentése, vagy éppen a szakképzés ösztönzése az adózás előtti eredmény korrekciós lehetőségének biztosításával.

## ANYAG ÉS MÓDSZER

Az elemzést a magyar adóhatóságokhoz hibátlanul benyújtott személyi jövedelemadó bevallások adatai alapján végeztem el. Ezek az adatok összevontak, egyedileg be nem azonosíthatóak, adótitkot nem sértenek. A vizsgált időszak a 2000. és a 2010. éveket öleli fel.

Elemzésemben csak a magánszemélyeket ezen belül csak az egyéni vállalkozókat vizsgáltam.

Az egyéni vállalkozó a Személyi jövedelemadóról szóló törvény rendelkezései szerint a jövedelmét – a törvényben is megjelölt feltételek figyelembevételével – kétféle módszer szerint állapíthatja meg:

- az első módszer a költségek tételes elszámolása alapján a vállalkozói jövedelem szerinti adózás (elemzésem csak erre az adózási formára irányult),
- a második lehetőség az átalányadózás.

## Szolnoki Tudományos Közlemények XVIII.

Az adatok felhasználásával különböző matematikai és statisztikai mutatószámok segítségével vontam le a következtetéseimet az egyéni vállalkozóként végzett mezőgazdasági tevékenységből származó jövedelem összetételét és adóvonzatát illetően. Változások, arányok számításához Excel, míg az összetett kérdések vizsgálatára (regresszió, korreláció) az SPSS 11.0 programcsomagot használtam.

A vizsgált években bevételt valló és nyereséges egyéni vállalkozók adatai alapján végeztem el az elemzésemet, – a benyújtott személyi jövedelemadó-bevallás (53-as bevallás) legfontosabb adatain haladtam végig a bevallásban megadott sorrend szerint – mely a vállalkozók adózását meghatározó tényezőkre, illetve az adóteljesítményt meghatározó adatok kimutatására irányult.

Az adóteher alakulásának vizsgálatakor két eltérő tartalmú mutatót számoltam ki, melyeket a gazdasági hatások számszerűsítésénél használtam fel. A két adóteher mutató:

*Adóteher1:* Nem szűrtem ki az adókedvezmények módosító hatását. Ez a névleges (kedvezmények nélküli) adóterhelés mutató, mely a vállalkozói személyi jövedelemadó és osztalékadó összegének és a vállalkozói adóalapnak hányadosa.

*Adóteher2.* Minden igényelhető kedvezményt, adókedvezményt figyelembe vételével meghatározott tényleges adófizetési kötelezettség, (a tényleges adóteher), mely a vállalkozói jövedelem esetén a kedvezményekkel csökkentett vállalkozói személyi jövedelemadó és osztalékadó valamint a vállalkozói adóalap hányadosa.

A kettő közötti különbséget az adókedvezmények adják, mivel a tényleges adótehernél már az igénybe vett kedvezmények hatása kimutatható, így a vállalkozásokat érintő tényleges személyi jövedelemadó-terhet mutatja.

## EREDMÉNYEK

A regisztrált – vagyis az adminisztrációs nyilvántartások szerint jogilag létező – egyéni vállalkozások száma 2010 végén átlagosan 53%-kal volt nagyobb, mint 2000-ben. Az összes vállalkozásból 2000-ben 62%, 2010-ben 64% volt egyéni vállalkozó.

Magyarországon 2000-ben 16 647 fő, míg 2010-ben 13 155 fő mezőgazdasági egyéni vállalkozó teljesített személyi jövedelemadó bevallást, nyereséget mutatott ki 43%, illetve 52%, a nemzetgazdaság egészéből mintegy 4,5–4,7%-ot képviselve. A nyereséget valló mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozók száma kisebb mértékben (4%) csökkent, ami a nemzetgazdasági szinthez képest (8%) kedvezőbb mérséklődés. A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozók adóbevallási adatait áttanulmányozva, a következő eredményekre jutottam.

### **Bevétel és az azt csökkentő kedvezmények**

A vállalkozók által bevallott *adóalapba beszámító bevétel* 73%-kal volt több 2010-ben a bázisévhez képest. Az egy főre vetített érték pedig a 2000. évhez viszonyítva 81%-kal emelkedett 2010-re.

A *bevételt csökkentő tételek* alakulását vizsgálva megállapítottam, hogy 2000-ben még csupán 111 fő, 2010-ben már 545 fő állított be ilyen tételt az adóbevallásába, az egy főre jutó elszámolt bevételt csökkentő kedvezmények értéke közel 20-szorosára emelkedtek. A legnagyobb részesedéssel a 2000. évben a volt munkanélküli és szakképző iskolai tanuló alkalmazása miatt levonható társadalombiztosítási járulék értéke bírt, mely 88%-ot képviselt a bevételt csökkentő

kedvezményekből. 2010-ben viszont a törvényi változások következtében 53%-ban A fejlesztési tartalék összege után érvényesített kedvezmény, valamint 46%-ban a kisvállalkozói kedvezmény bírt a bevételt csökkentő kedvezmények közül a legmagasabb részaránnyal.

A bevételt csökkentő tételek levonása után megállapított bevétel egy mezőgazdasági egyéni vállalkozóra jutó értéke 79%-kal haladta meg 2010-ben a 2000. évi adatot. Ez változás a nemzetgazdasági szinthez képesti változásnál (a 29%-os növekedésnél) nagyobb arányú volt.

### **Költségek**

Az adóévben elszámolt összes költséget vallók száma a vizsgált években 4%-kal (306 fővel) csökkent. Az egy főre jutó értékben 82%-os emelkedés történt 2010-re. A költségek között a leggyakrabban előforduló tétel 2000-ben az anyag-, áru, félkész és késztermék beszerzésére fordított kiadás (59%), és az egyéb költség (mely 29%-ot tett ki). Az egyéni vállalkozói kivét csupán 2%-ot képviselt az összes költségen belül. 2010-ben törvényi változások következtében csökkent az anyag-, áru, félkész és késztermék beszerzésére fordított kiadás és az egyéb költség részaránya (57%-ra, illetve 26%-ra), miközben az egyéni vállalkozói kivét már 3%-ot tett ki az összes költségen belül.

A személyes munkavégzés, közreműködés címén vállalkozói költségként elszámolt összeget (a vállalkozói kivétet) vallók száma 12%-kal volt kevesebb 2010-ben a bázisév adatához képest. Az egy főre jutó kivét értéke a bázisévhez képest 3,2-szeresére emelkedett. Ennek kiváltó oka, hogy az egyéni vállalkozóknál gyakorlattá vált, hogy a járulékfizetés alapjául szolgáló összeg egyben kivétként kerül elszámolásra. A kivét összegének emelkedése a minimálbérnek is köszönhető, hiszen a vállalkozók saját járulékaikat a minimálbér, majd 2006. szeptemberétől a minimálbér kétszerese, majd 2008-tól legalább a minimálbér alapján voltak kötelesek megfizetni a törvényben meghatározott mértékben.

Korreláció számítás során erős pozitív kapcsolatot tártam fel a **minimálbér és a vállalkozói kivét** között (korrelációs együttható értéke 0,902). A szoros kapcsolatot tovább vizsgáltam, s elvégeztem egy regresszió számítást az adatok közötti mélyebb összefüggések feltárása érdekében. A regresszió analízis során azt tapasztaltam, hogy a vállalkozói kivét varianciáját a minimálbér 85,5%-ban képes magyarázni. A kapott eredmény szignifikancia szintje megfelelő, hiszen az elemzés során támasztott követelményem az volt, hogy a szignifikancia szint  $<0,05$ .

### **Jövedelem és az azt csökkentő előző évi veszteség**

Vállalkozásból *adóévi jövedelmet* 2010. évben a bázisévhez viszonyítva 4%-kal kevesebben vallottak, mely egy főre jutó érték tekintetében 44%-os jövedelem-növekedést jelentett.

Korreláció számítás során közepes pozitív kapcsolatot tártam fel a **minimálbér és a vállalkozói jövedelem** között (korrelációs együttható értéke 0,536). A regresszió analízis során azt tapasztaltam, hogy a vállalkozói jövedelem varianciáját a minimálbér csupán 25,1 százalékban képes magyarázni. A kapott eredmény szignifikancia szintje  $<0,05$ , így az megfelelő.

Míg 2000-ben 4118 fő (az összes nyereséges mezőgazdasági egyéni vállalkozó 57%-a), 2010-ben csupán a 32%-a (2171 fő) vallott előző évről áthozott veszteségből figyelembe vett összeget. Ez 47%-os csökkenést jelent.

### **Adóalap és a jövedelem-minimum**

*Vállalkozói adóalapot* a bázisévben 3996 fő, 2010-ben már 5525 fő vallott a mezőgazdasági egyéni vállalkozók közül. Ez 38%-os növekedést jelent. Az egy főre vetített érték 537 ezer Ft-ról 805 ezer Ft-ra (50%-kal) emelkedett a vizsgált időszakban.

A 2007-ben bevezetésre került *jövedelem-minimumot* 2010-ben 6.466 mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozó vallott, mely a nyereséget valló mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozók 94%-a. Az egy adózóra jutó átlagos érték 308 772 Ft volt 2010. évben. A jövedelem-minimum bevezetésével az adóteher növekedett, melyre az adóterhelés számításakor részletesen kitérek. (Ez csak egy vélelmezett adóalap, melynek számítási módjára itt nem térek ki.) Ezzel többletbefizetéseket eszközölt az állam, mely a terheket megnövelte, de ez a teher a törvény egyéb változása, a kedvezmények igénybevétele miatt 2010. évre csökkent.

### **Személyi jövedelemadó és a kedvezmények**

A *vállalkozói személyi jövedelemadót* valló vállalkozók száma a 2000. évhez képest 2010-re 49%-kal növekedett. Ez a nemzetgazdasági átlagos szint fölött van (ott 14%). Egy adózóra jutó értékben 16%-os emelkedés volt tapasztalható (2000-ben 101 ezer, míg 2010-ben 117 ezer Ft volt az átlagos érték a mezőgazdaságban).

*Vállalkozói adókedvezményt* a bázisévben 1924 fő 2010-ben ennek töredéke mindösszesen 80 fő vett igénybe. Ennek oka a törvényi változásokban (kedvezmények számának és az alkalmazhatóságuk feltételeinek, értékhatárainak megváltoztatása), és az esetleges ellenőrzési szankciók mértékének emelkedésében keresendő. Az egy főre jutó értéke a vizsgált időszakban 24-szeresére emelkedett.

A *kedvezmény levonása utáni vállalkozói személyi jövedelemadót* 2.109 fővel (59%-kal) többen vallottak 2010-ben a bázisévhez képest. Az egy mezőgazdasági egyéni vállalkozóra jutó átlagos érték 10%-kal (105 ezer Ft-ról 115 ezer Ft-ra) emelkedett.

### **Adózás utáni jövedelem, és az azt növelő és csökkentő tételek**

Az adózás utáni vállalkozói jövedelem tekintetében 32%-kal többen vallottak a vizsgált időszak alatt, az átlagos értéke 97%-kal emelkedett. Ez a változás a nemzetgazdaság egészéhez viszonyítva nagyobb ütemű volt (0,6%-os illetve 25%-os emelkedés volt tapasztalható a vallók számát és az egy adózóra jutó értéket vizsgálva).

*Adózás utáni vállalkozás jövedelmét növelő tételek* vizsgálata során azt tapasztaltam, hogy 83%-kal csökkent az ilyen módon adózás utáni jövedelmet növelő tételeket elszámolók száma a vizsgált időszakban, bár az egy vállalkozóra jutó átlagos érték 985 ezer Ft-ról 12 045 ezer Ft-ra emelkedett. A növelő jogcímek közül a beruházási költség címén korábban levont összeg 2000-ben 98%-ot, 2010-ben 100%-ot képviselt, az emelkedés oka törvényi változás volt.

*Adózás utáni vállalkozás jövedelmét csökkentő tételeket* elszámolók száma 2010-ben a 2000. évi adatnak 52%-ra esett vissza, egy főre jutó átlagos érték 2,3-szeresére emelkedett. A jövedelmet csökkentő tételek közül a legnagyobb részarányt a kizárólag üzemi célt szolgáló tárgyévben ér-

técsökkenés alá vont tárgyi eszközök nettó értéke adta, mely arány 88%-ról 77%-ra mérséklődött. Ennek oka a beruházási költség címén levont összeg (mely egy másik csökkentő tétel) arányának 10%pontos emelkedése volt. Az adóellenőrzés, önellenőrzés során megállapított bírság, késedelmi pótlék címén történő csökkentés a csökkentő tételek között az 1%-ot sem érte el.

### **Vállalkozói osztalékalap**

Vállalkozói osztalékalapot vallók száma átlagosan Magyarországon 2010-re 2000. év adatához viszonyítva 75%-kal emelkedett. Egy főre vetített értékben 226%-os volt a növekedés. A vállalkozói osztalékalap 2000-2008 között két adókulccsal adózott, mely alsó adókulcsa 2004. évben emelkedett 5 százalékponttal, és 2010-ben már csak egy kulccsal adózott (25%).

*Vállalkozói személyi jövedelemadót és osztalékalap utáni adót*\_együttesen vallók száma 49%-kal megemelkedett 2010-re a bázisévhez képest, ugyanakkor az egy főre jutó átlagos vállalkozói személyi jövedelemadó és osztalékalap utáni adó összege 20%-kal emelkedett. A személyi jövedelemadó gazdasági hatása következtében a 2000-2010 években bekövetkezett adóváltoztatás pozitív irányba befolyásolta az egy főre jutó befizetett adó összegét.

### **Alkalmazottak, segítő családtagok részére kifizetett jövedelem**

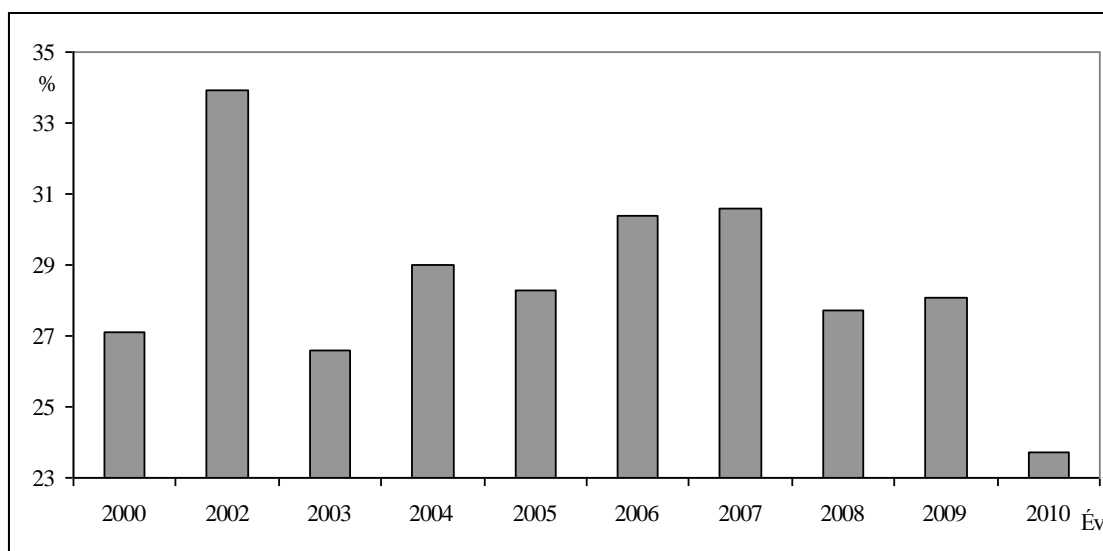
A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozók által bejelentett alkalmazottak száma csökkent 2000-hez képest 2010. évre 5%-kal. Az egy főre kifizetett bruttó bér 3,1-szeresére emelkedett meg a vizsgált időszakban. A növekedés fő kiváltó oka a minimálbér emelkedése volt.

Kapcsolatot kerestem az alkalmazottak részére kifizetett bér és a törvényben garantált minimálbér között. A kapcsolat meglétét először korreláció-számítással tártam fel. Az SPSS programcsomag számítása szerint igen szoros kapcsolat tárható fel e két tényező között (0,924). Mivel kapcsolatot tártam fel elfogadható szignifikancia szint mellett (az alapfeltételként meghatározott 0,01-nél kisebb az elemzés során kapott értékem), a feltárt kapcsolat törvényszerűségét, az összefüggés jellegét regresszió számítással határoztam meg. Azt az eredményt kaptam, hogy a minimálbér az alkalmazottak részére kifizetett munkabér varianciáját 82,4%-ban magyarázza.

### **Gazdasági hatások mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozókra**

*a.) Jövedelmi hatás* szempontjából azt vizsgáltam, hogy az egyéni vállalkozóknál a vállalkozói tevékenységből származó jövedelemnek mekkora adóterhelése volt 2000-2010 között évente.

Számításaim szerint a mezőgazdasági nyereséges egyéni vállalkozók átlagos vállalkozási tevékenységükből származó adóterhelése a 2000. évi 27%-ról 2010. évre 24%-ra csökkent. A 2000-2010 éveket (adathiány következtében a 2001. évet kivettem a számításból) vizsgálva azt tapasztaltam, hogy 2002-ben volt a legmagasabb az adók jövedelmi hatása, a legalacsonyabb pedig 2010-ben (1. ábra).



1. ábra A tényleges adóterhelés alakulása 2000-2010 között évenként a mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozó körében (Forrás: NAV adatbázis alapján saját számítás)

**b.) Korrekciós hatás:** A korrekciós hatások mérésére kidolgozott mutatók az Adóteher1. és Adóteher 2. mértéke ad arra választ, hogy mekkora az adórendszer korrekciós hatása

Az egyéni vállalkozó vállalkozói tevékenységéből származó adóterhét két részre bontottam. Az egyik a vállalkozói személyi jövedelemadó, a másik az osztalékadó.

#### A.) Vállalkozói személyi jövedelemadó

A kedvezmények nélküli adóteher nagyságát és alakulását vizsgálva megállapítható, hogy még 2000-ben 18% volt, addig 2010-re 15%-ra csökkent az **Adóteher 1.** mutató értéke.

Az **Adóteher2.** mutató esetén a számlálóban a vállalkozói személyi jövedelemadó kedvezményekkel csökkentett összegét, nevezőben a vállalkozói adóalapot szerepeltettem. Az így kiszámolt adóterhelés már a tényleges vállalkozói személyi jövedelemadó-terhet mutatja, mivel a fent említett elemeken felüli kedvezmények kerültek a megfigyelési alapba. 2000-ben a mutató 18%-ról 2010. évre 15%-ra mérséklődött.

A vállalkozói jövedelemből származtatott vállalkozói adóalap adóterhét több bevallási adat befolyásolja. A legnagyobb mértékű hatást a bevétel gyakorol a nyereségre, majd az elszámolt költség mely szignifikánsan befolyásolja az eredményt. A tényezők között a bevétel és a költség viszonylatában nagyon erős pozitív kapcsolat áll fent.

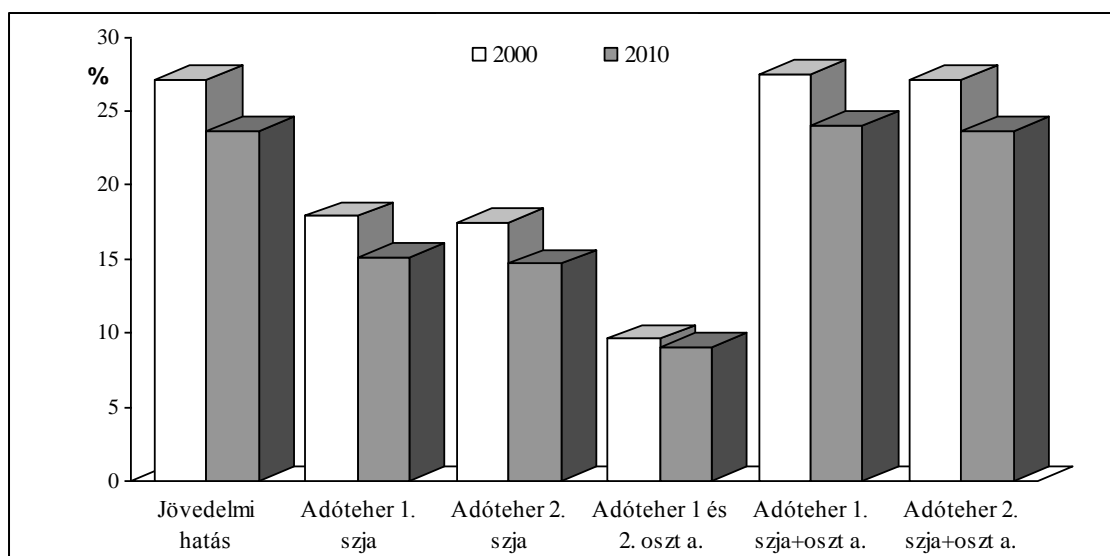
#### B.) Vállalkozói osztalékadó

2000-ben mind a 20, mind a 35%-os osztalékadó terhelte az osztalékalapot. A szabályok 2010-re megváltoztak, a 35%-os osztalékadó megszűnt. Ezzel 5% pontos adóteher csökkenés következett be az egyéni vállalkozóknál 2000-2010 között. (1. ábra)

#### C.) A két adó együttes hatása

Az egyéni vállalkozók vállalkozói jövedelmét terhelő teljes (személyi jövedelemadót és osztalékadót is tartalmazó) személyi jövedelemadó adóterhelése a vállalkozói adóalap függvényében vizsgálva nem mutat más tendenciát. Vállalkozói személyi jövedelemadó és osztalékadó terhének együttes alakulása Adóteher 1. mutató szerint 2000-ben 28% 2010-ben 24%. Az Adóteher 2. mutató értéke a bázisévben 27%, 2010-ben 24% volt.

## Szolnoki Tudományos Közlemények XVIII.



2. ábra Gazdasági hatás számszerűsítése mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni vállalkozó körében  
(Forrás: NAV adatbázis alapján saját számítás)

A fent kiszámolt értékeket egy ábrán feltüntetve (2. ábra) látható, hogy 2010. évre mind a két általam vizsgált gazdasági hatás mérséklődött a mezőgazdasági egyéni vállalkozók vonatkozásában. A legnagyobb csökkenés az Adóteher 1. személyi jövedelemadó és osztalékadó esetén (3,5% pontos), a legkisebb pedig az Adóteher 1 és 2 osztalékadó esetén (0,5% pontos).

## ÖSSZEGRZÉS

Az adóztatás révén az állam hatást gyakorol a gazdaság szereplőire, hiszen megváltoztatja az adózó rendelkezésére álló jövedelmet, így az adózó viselkedését. A vizsgálatom során az egyéni vállalkozókat érintő direkt adók (ezen belül is az árindexszel nem korrigált személyi jövedelemadó) alakulását követtem nyomon.

Az adóterhek nagysága alakítja a háztartások jövedelmeit, befolyásolja az árak szintjét, esetenként részt vállal jóléti transferek lebonyolításában, kedvezményeivel jövedelmet növel és ösztönöz, azaz szerepet játszik a társadalmi folyamatok befolyásolásában. Többnyire az adókedvezmények nem azokat a rétegeket preferálják, akiket a kedvezmény megcéláz, hanem csak azokat, akik a preferenciákat az adókban érvényesíteni tudják. Ráadásul minden kedvezmény bonyolítja az adórendszert, széleskörű alkalmazásuk áttekinthetlenné teszi azt. Ez nagyon is jellemző volt a vizsgált időszakban a magyar adórendszerre, főleg a személyi jövedelemadóra.

Maga a hatályos adóbevallás terjedelmében nagy, sok esetben szövevényes és átláthatatlan volt. Az adókötelezettség teljesítésére fordított idő még mindig magas Magyarországon, mely nem a jogkövető magatartást fokozta, így a tényleges adófizetési kötelezettség teljesítését nem serkentette. Az elmúlt években bekövetkezett sorozatos törvénymódosítás azonban ezt az állapotot lassan áthidalni, megoldani látszik.

Vizsgálatom során arra a következtetésre jutottam, hogy az *adóterhet eltérően befolyásolják a bevallásban közölt adatok*. Az adóévben elért bevétel és az elszámlolt költség erős pozitív kapcsolatban áll egymással. Ez felvet egy kérdést, mégpedig azt, hogy csak a költség szint emelése miatt, és így az adóeltitkolás miatt, vagy a növekvő bevétel arányosan növekvő költség szintet



eredményező hatása miatt alakult ki a két bevallási adat arányos változása.

Meglepve tapasztaltam, hogy sok adóterhet csökkentő tételt nem vesznek igénybe az adózók. Ezek eltörlésével egyes adózási alapelvek jobban érvényesülnének.

### FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] ÁGÓINÉ GACS ZSUZSANNA – LEGENYEI GYÖRGY [2010]: Mezőgazdasági őstermelők adózása 2010. Vezinfo Kadó. Budapest 2010/4. kötet pp. 9–52.
- [2] ALVINCZ JÓZSEF – GUBA MÁRIA [2003]: Az egyéni mezőgazdasági termelők jövedelmének adózása. Agrárgazdasági Tanulmányok. 2003/3. szám, Budapest, AKII. 162. p.
- [3] BORSZÉKI ÉVA [1991]: A magyarországi adórendszer az Európai Közösséghez közeledés jegyében. Gazdálkodás 6. szám. pp. 26–34.
- [4] FÖLDES GÁBOR [2001]: Adójog. Budapest, Osiris Kiadó pp. 13–207.
- [5] HORVÁTH G. – PARAGI M. [2011]: Az egykulcsos személyi jövedelemadó várható hatásai az agrárfoglalkoztatásra. Gazdálkodás. 55 (1) 87–96 pp.
- [6] MOLNÁR B. – GODA M. – KOCSISNÉ ANDRÁSIK Á. [2005]: Tax policy issues - taxation of Hungarian agricultural activity. 49 (12. különszám). 86–97 pp.